

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Načelnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 40 K, za pol leta 5 20 K, za četrt leta 2 60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopis se ne vrača, inserati. Enostopna polti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

48. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 17. junija 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila za list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/1.

Bosensko pismo.

Sarajevo, o binkostih.

Bosna-Hercegovina stoji pod kontrolo avstro-ogrskih delegacij, katerim je skupno finančno ministristvo odgovorno za upravo v deželi. Lahko bi se torej pričakovalo, da imamo tukaj evropski zistem, kajti Avstrija velja za ustavno in parlamentarno deželo, ki nas je baje «osvobodila». Toda če mislijo v drugih krajih tako, ne čutimo mi ničesar od te «svobode» in če se ne bi bile izpremenile zunajnosti, bi se prebivalstvu čisto lahko zdelo, da stojimo še vedno pod vlado carigradskega sultana.

Gospodarski razvoj se tudi ob mejah Hercegovine ni mogel ustaviti. Kapitalizem si krči pot povsod, v deželi se pojavlja industrija, delavci se izkoriščajo v podjetjih, a budi se tudi zavednost delavcev in v zadnjih letih se je začel močno razširjati socializem. Našim gromovnikom pri deželni vladi to seveda ni všeč. Ljudje na čelu naše uprave so popolni absolutisti in sploh ne trpe opozicije. V svojem srcu zaničujejo bosensko prebivalstvo in ga smatrajo tako slabotnim, da bo na večne čase dalo početi s seboj, kar se bo zljubilo raznim Hörmannom in drugim avtokratom. Umljivo je torej, da so zbesneli, ko so opazili, da se trosi po deželi socialistični strup. Toda če so se morali privaditi na razvoj in napredek socialne demokracije večji državniki v drugih deželah, bi se bilo lahko pričakovalo, da se spametujejo tudi naši mali bogovi, če se prepričajo, da ima delavsko gibanje svoje lastne, notranje zakone, katerih ne more uničiti nobena sila. Naše delavstvo pa je imelo že toliko junških bojev, da bi bila tudi serajevska vlada že lahko spoznala njegovo moč in voljo.

Kosta Hörmann in tovariši se pa nočejo spametovati. Iz vseh dosegedanjih dogodkov se niso naučili ničesar. Kakor pravi zaslepljeni mislijo še vedno, da se socializem lahko zajezi kakor hudournik in da se s silo lahko ugonobi vse, kar se ne da uničiti z navadnimi prepovedmi.

Bosenska vlada se je namenila, zatreči socializem. Sredstva, s katerimi operira, so brutalna, obenem pa smešna, ker se z njimi nikdar ne doseže zaželjeni namen. Prva smešnost je ta, da v Bosni oficijelno nimamo socialne demokracije. Politične stranke namreč niso dovoljene v deželi, kakor da socialisti ne bi bili več socialisti, če se ne smejo imenovati člani socialno-demokratske stranke. Delavstvo je našlo povsod pot preko takih zaprek, in tudi v Bosni in Hercegovini si je znalo pomagati. Organizira se v strokovnih društvih in zvezah, ki se zelo lepo razvijajo. Žandarji bajonetji jih niso mogli pogubiti in zato iščejo naši despotje novih potov.

Na razne vsakdanje sikane so sodrugi že vajeni; avstrijski socialisti, ki so sami pretrpeli podobne progone, bodo razumeli stvar. Naša vlada je začetkoma mislila, da so samo tujci «nevarni». Oni prinašajo v deželo «prekucniške» socialistične ideje, ki se ne bi nikdar porodile v glavah domačinov. Bajke o tuji rastlini poznajo gotovo tudi slovenski sodrugi. Krmarji bosenske deželne uprave so upali, da se iznebe socializma, če poženo vse «tuje» socialiste čez Savo. Policajni odgoni so pri nas vsakdanji dogodki. Ščasom so se škripaje prepričali, da tudi bosanski možgani niso tako mehki, kakor so pričakovali. Socialistov-domačinov seveda

ne morejo odganjati čez mejo. Ampak če zvedo za katerega, ga spode iz mesta v njegovo domačo občino. Seveda izganjajo na ta način hudiča z belcebubom. Socializem prihaja tako v kraje, kamor kdove koliko časa se ne bi našel poti, če se ne bi morali socialisti po sili naseljevati tam.

V zadnjem času si je izmislila vlada nov, a zopet zelo naiven način za zatiranje organizacij. Vladni komisar za Sarajevo, gospod Brodnik je poslal dne 27. majnika vsem strokovnim društvom zahtevo, da naj tekom treh dni za vsakega člana naznanijo ime, starost, vero, občinsko pristojnost, poklic, družbinske in premoženske razmere in ime delodajalca. Seveda gospod komisar ni doživel, da bi mu kakšna organizacija denuncirala svoje člane.

Za katoliške binkosti je bil v Sarajevo sklican kongres stranke, odnosno z ozirom na to, da je politična organizacija prepovedana, kongres strokovnih organizacij. Dnevni red je obsegal sledeče točke: 1. Poročila. 2. Taktika strokovnih organizacij. 3. Ustanovitev delavskega glasila za Bosno in Hercegovino. 4. Sprememba pravil strokovne komisije. 5. Pravila ter razmerje med strokovnimi društvi in strokovno komisijo. 6. Volitev strokovne komisije.

V naših nazadnjaških razmerah je potrebno, naznaniti tak zbor. To se je zgodilo. A naznanilo je sledilo nekaj nezasišanega. Vladni komisar Brodnik je zahteval od sklicateljev, naj predlože natančno in popolno besedilo vseh govorov, kar jih bo na kongresu. Od človeka, ki ima kaj pameti v glavi, se ne bi pričakovalo tako navidezno neumnega ukaza. Kdo pa naj prorokuje, kaj se bo govorilo na kakem kongresu, ko se še ne ve, kdo bo sploh govoril. Ali ukaz v resnici ni bil tako neumen, kakor zvihačen. Vladni komisar je le hotel dobiti izgovor za nameravano prepoved zbora. Ko so sklicatelji dobili nespametni ferman, so odšli h komisarju, da bi ga poučili, kako nemogoče je, kar zahteva. A gospod Brodnik je eden tistih ljudi, ki se ne zmeni za nobene razloge, ampak se ne gane s svojega hriba za nobeno ceno. Na vsak način je hotel imeti tekste. Vrhutega pa je prišel še z novo zahtevo, namreč da smejo zunanji gostje samo pozdraviti zbor, sicer pa da ne smejo govoriti; pa tudi besedilo teh pozdravov bi se moralo predložiti. Ko torej sarajevski sodrugi še vedeli niso, kdo da pride iz drugih dežel, naj bi bili že naznanili komisarju, kaj da bodo govorili — in sicer od besede do besede! Ker je bila ta zahteva neizvedljiva, se je pa shod kratkoma prepovedal in zunanji gostje, med njimi tudi poslanec v hrvatskem saboru, sodrug Korač, so bili prisiljeni zapustiti deželo.

Kongres je torej za sedaj onemogočen. A vlada se ne sme veseliti. Socializem je med našim delavstvom že pregloboko vkoreninjen, da bi ga mogli izrjaviti slabotneži, ki slepe sami sebe, da so veliki. Čim bolj brutalno bodo organi naše vlade ravnali, tem krepkejši bo odpor delavstva in tem hujše udarce naj si pripisejo naši mali bogovi. Cesar niso dosegli s surovostjo, tega tudi ne dosežejo z zvihačnostjo. Toliko modrosti, kakor pri njih, se najde tudi še v delavskih organizacijah.

Delavska smrt.

Dunaj, 11. junija.

O grozni nesreči v Ottakringu, kjer je zgorela tovarna za celulozo bratov Sailer, je «Rdeči Prapor» že poročal. Dopolniti je to poročilo, da je

eden delavcev še pozneje umrl vsled ran, ki jih je dobil, bežeč skozi ogenj. Nesreča je torej zahtevala 18 človeških žrtev. V celem mestu, zlasti pa seveda v Ottakringu, je bilo razburjenje vsled tega dogodka velikansko. O stvari se je govorilo tudi v parlamentu, kjer so socialno-demokratski poslanci vložili obširno interpelacijo, na katero je trgovinski minister dr. Fiedler takoj tudi obširno odgovoril. Prečital je vse pogoje, ki so bili bratoma Sailer naloženi, ko sta dobila koncesijo za tovarno v Ottakringu.

Sedaj se vidi, da vsi podobni pogoji ne zadostujejo. Celulosa je snov, ki se tako lahko užge, da je vsako delo z njo skrajno nevarno. Človeško življenje, tudi če je delavsko, je pa vendar tako dragoceno, da bi morali izpred njega varstva izginiti vsi obziri na kapitalistični dobiček. Tukaj so pa bili obziri na profit merodajni. V ministrovem poročilu je posebno važen sledeči odstavek:

Ko je slo, da se dovoli stavba nevarne tovarne v obljudenem delu mesta, so tehniški izvedenci izjavili, da «zgradba v takem kraju omogoči električno razsvetlavo tovarniških prostorov, dovoljno in lahko dobavo vode v slučaju nevarnosti, kar je v podjetjih v osamljenem položaju navadno težavno in le z velikimi stroški izvedljivo».

Da so se bratoma Sailer prihranili stroški za napeljava elektrike in vode, se je torej dovolila stavba v kraju, kjer so vseokrog hiše, kjer se ni moglo napraviti dosti izhoda, kjer je bilo dvorišče premajhno in kjer so morali delavci tekati čez stopnice, ki so bile v hipu prav tako v plamenu, kakor dvorišče, kamor naj bi se bili resili! Tako je v kapitalistični družbi profit važnejši od delavskega življenja!

Pogreb žrtev je bil včeraj popoldne. Sestra bratov Sailer, ki je pri katastrofi zgorela, je bila pokopana na centralnem pokopališču. Delavka Ana Schubert je dobila grob na pokopališču v Hernalsu, ostalih šestnajst pa v Ottakringu in sicer delavka Formanek, mati, ki zapušča vdovca in osem otrok, drugih petnajst pa v skupnem grobu, ki ga je dalo dunajsko mesto. Udeležba pri pogrebu je bila velikanska, toda množica je morala ostati pred pokopališčem, kamor so dobili vstop samo povabljeni, ki so se izkazali z legitimacijo. Pogreb je bil sijajen, kajti prišla je cela vrsta visokih uradnih oseb, med njimi minister baron Bienerth, namestnik grof Kielmannsegg, policijski prezident Brzezowsky, deželni maršal princ Liechtenstein, predsednik državnega zbora dr. Weißkirchner, vsi občinski svetovalci in ves okrajni svet ottakringški i. t. d. Izmed socialno-demokratskih poslancev so prišli sodrugi dr. Adler, Beer, Bretschneider, David, Hanuš, Němec, Pik, Reumann, Schuhmeier, Seitz, Smitka, Tomasek, Widholz, Winarsky in Wutschel.

Petnajst krst po vrsti! Kruto življenje otopi človeške živce, toda ta pogled je segal do srca. Marsikdo je plakal, marsikdo je premagal srce, toda ginjeno, globoko ginjeno je bilo vse. Petnajst krst, petnajst ljudi tukaj, se trije drugod, ki so sli zjutraj zdravi na delo za malenkostno plačo, a naenkrat, nepripravljene, jih je naskočila najgroznejša smrt v plamenu, ki jih je tako sežgal, da jih ni bilo več mogoče spoznati!

Župnik Pax z velikim spremstvom je opravil cerkvene ceremonije in je govoril nad grobom. Krščanske besede o božji volji in o božji tolažbi.

Devetintrideset let je duhovnik, a pri takem pogrebu se ni bil! . . .

Delaysko pevsko društvo je odpelo nadgrobno pesem, potem je govoril župan Lueger: Iz strašne katastrofe se moramo naučiti, da je življenje in zdravje več vredno kakor dobiček, in morda se bodo tudi vsi, ki se jih tiče, naučili, da je dolžnost, poskrbeti, da se ne ponove taki strašni dogodki!

Za njim je govoril poslanec sodrug Schummeier v imenu dunajskega delavstva:

. . . Iz groba onih, ki leže tu dole, se bo dvigala obtožba proti onim, ki so zakrivali to nesrečo. Mi se moramo vrniti v življenje, a misliti moramo na dolžnost, da se v zakonodajnih zborih napravijo naredbe in postave, ki postavijo človeško življenje nad surovi dobiček. Kjer se je pozabilo toliko dolžnosti, je dobro, spomniti se enkrat na dolžnosti. Če se vrnemo v mesto, v življenje, moramo obljubiti ob tem grobu mrtvim. Zastonj niste uarili! Ognjeni jeziki, ki so svignili iz kleti v višavo in so vas pogoltnili, prineso vsaj skromnega duha v mozgane onih, ki imajo skrbeti, da bodo take katastrofe nemogoče. Počivajte v miru! Tudi jaz pravim: Amen. Mi pa se bodemo dalje bojevali, da se ne zgodé več take reči.

Na to sta dve deklici deklamirali slovo, potem je druga položila blazinico iz belega atlasa z mirtino vejico, svečo in s črnim pajčolanom v grob, udeleženci spreveda so pa začeli zasipavati grob z zemljo. Delavci so pometali rdeče klinčke v grob. To je bil najbolj pretresljivi moment — zadnje slovo. Opisati ta trenotek, je nemogoče.

Zadnje žrtev, petnajstletno dekletce Huber so prepeljali v Hernals in pokopali na ondotnem pokopališču.

Politični odsevi.

Nova trozveza, o kateri se piše že dlje časa, dobiva jasnejše oblike. Angleski kralj Edvard je z velikanskim spremstvom obiskal ruskega carja Nikolaja v Revalu in ne le to potovanje samo po sebi, temveč tudi govori državnega tajnika Greya v angleškem parlamentu kažejo, da je neka zveza Anglije s Francijo in Rusijo dognana stvar. Pričakovati je, da zapoje slovanski nacionalisti zaradi tega slavospev. Nikolaj in njegova vlada sta morda res lahko pomosna na ta «uspeh», čeprav ne preveč, ker je gotovo, da je morala Rusija v Aziji mnogo koncedirati Angliji. Nikakor pa ne bo vesel ruski narod, če se izkaže, da se je s to zvezo utrdila moč ruske vlade. Čim več opore najde ruska avtokracija, tem težji je boj ruskega ljudstva za osvoboditev. Čudno se morda sliši, a vendar je resnično: Vsaka oslabeitev Rusije — namreč oficijelne Rusije — je okrepanje Rusije, — namreč ljudske Rusije. V širši politiki pomeni nova zveza, da prehaja nevarnost spopadov iz Azije zopet v Evropo. Anglija je dosegla, da ji je v Aziji zagotovljen upliv, ki ga je želela v Afganistauu in ob perzijskem morju; od tihega morja je Rusija že ločena vsled nesrečne vojne z Japonsko, sedaj se ji zapira morje na jugu in naravno je, da hoče imeti za te izgube odškodnino, katera pa v sedanjem položaju ne more iskati drugje, kakor na Balkanu. In nad vse je verjetno, da jo bo Anglija v tem stremjenju podpirala, vsled česar so konflikti z Avstrijo zelo mogoči.

Za nas je ta konstelacija predvsem obžalovanja vredno, ker se je bati, da bo vojna uprava v njej iskala povod za nove militaristične zahteve. Kar se tiče Turčije, katere se dotika nevarnost v prvi vrsti, nam seveda na njenem obznanju ni nič ležeče. Ampak želeli tudi ne moremo, da bi prišle balkanske dežele pod rusko oblast, kajti o tem ni dvoma, da je okrepana avtokratična Rusija nevarna svobodi cele Evrope. Kakor je bila nekaj Metternichova Avstrija žandar za tirane vsega sveta, tako upirajo danes vsi nazadnjaki svoje oči v Rusijo. Pravica na Balkanu obstoji v svobodi balkanskih narodov in njih avtonomija bi pospešila tudi mir v Evropi.

Finančni minister je državnemu zboru predložil dva zakonska načrta: O zvišanju davka na žganje in o saniranju deželnih financ. Kakor smo že poročali, je davek na žganje raznovrsten; plačuje se 1. davek od produkcije; 2. za konzumirani alkohol v kontingentu; 3. za konzumirani alkohol izven kontingenta. Takozvani kontingent, ki plačuje nižji davek, se zniža za 30.000 hektolitrov. Nižji davek se zviša od 90 vinarjev za liter na krono 40 vinarjev, višji pa od krone 10 vinarjev na krono 64 vinarjev. Finančni minister Korytowski pravi, da je vlada sklenila, zvišati davek na žganje, ker ne kaže, zvišati direktne davke. To se pravi: Bogatinom se ne more poseči v žep, revežem pa. Vlada računa, da bo imela od zvišnega davka 87 milijonov kron letnega dobička.

Glede saniranja deželnih financ predlaga vlada, da dobe dežele zanaprej namesto po 20 po 50 vinarjev od litra alkohola, to je šestdeset

odstotkov od zvišnega davka. Štajerska, Koroška, in Kranjska naj bi dobile 850.000 kron več, kakor odpade nanje po konzumu, Istra, Goriska in Dalmacija pa 330.000 kron več. Vsem deželam skupaj se ima namesto dosedanjih 20 milijonov odkazati od leta 1909 naprej 47 milijonov. Izpočetka je hotel finančni minister, da bi državni zbor sprejel zakon o zvišanju davka še v sedanjem zasedanju, pa se je prepričal, da ne pojde.

Financijsna pomoč za dežele, ki ima priti od žganjarine, bo prav malega pomena, ker bo pač za trenotek spravila dežele iz denarne zadrege, ne bo jih pa rešila kroničnih denarnih sitnosti. Dežele trpé največ zaradi tega, ker so jim zaprti vsi samostojni viri. Doklade imajo povsod neke meje, katerih dežele ne smejo prestopiti, če nočejo do skrajnosti razburiti davkoplačevalcev. Če bi se hotelo res pomagati deželam, bi se moral popolnoma izpremeniti ves davčni sistem v Avstriji in prvo bi bilo, da se začne o odpravljanem indirektnih davkov. Ampak za to nima gospod Korytowski zmisla.

Ogrski kmetje za splošno volilno pravico. V Bekesczabi se je vršil o binokstnih praznikih kongres ogrskih kmetov, katerega se je udeležilo 963 delegatov iz štiristo občin. Kongres je sklenil proglasiti za en dan splošni štrajk, ako ne bo na jesen predložen načrt o splošni volilni pravici.

Ogrski ministrski predsednik Wekerle je bil v nedeljo pri cesarju na dolgi avdienci. Cesar je privolil, da se skliče ogrski parlament zopet za dne 20. septembra. Potem je Wekerle konferiral z baronom Beckom, dr. Korytowskem in grofom Aehrenthalom zaradi povišanja žganjarine.

Bavarski škofje so vsem bavarskim katoličanom prepovedali obisk inomoškega vseučilišča, češ, da učí na tem zavodu profesor Wahnund modernistiške krive nauke.

Posledice ločitve cerkve od države na Francoskem. Klerikalni list «Gazette de France» je obelodanil rezultat svojih raziskovanj o nabiranju prinosov za vzdrževanje bogočastva in duhovenstva. List priznava, da je uspeh enak ničli. V škofiji Sens niso v 133 občinah nabrali prav nič, čeravno so hodili župniki sami od hiše do hiše. Kakor v tej, tako je tudi v ostalih škofijah. Duhovniki se morajo naučiti kakega rokodelstva, ako se hočejo preživljati.

V vili ruskega ministrskega predsednika Stoljipina je bil v nedeljo velik požar, ki se je pa pogasil. Misli se, da so požar zanetili revolucionarji.

V ruski dumi je pri razpravi vojnega proračuna poslanec Gučkov, član stranke oktobristov, izjavil, da je vojna uprava pač začela z opravičenimi reformami, da se pa le počasi napreduje. Tega je krivo dejstvo, da so mnogi veliki knezi samo vsled svojega rojstva neodgovorni predstojniki raznih vojnih oddelkov.

Nadžkof Nukin, eksarh (vladika) za Gruzijo, je bil dne 10. t. m. v Tiflisu pred sinodalno palačo ustreljen iz samokresov. Morilci so pobegnili.

V mornaričnem ministertvu v Peterburgu so razkrili veliko sleparstvo. Hranilnične vloge ruskih vojakov, ki so padli v bitki pri Čušimi, so vojaški računski uradniki vzdignili zase. — Odbor osmih dam iz boljnih krogov si je prilastil s ponarejenimi pismi mnogo tisočakov takega denarja. Vsota, za katero so bili oškodovani sorodniki padlih vojakov, znaša več milijonov rubljev.

Umrl je v Rimu nekdanji minister za zunanje zadeve, Julijo Prinetti. On je obnovil l. 1902 trozvezo.

Položaj v Perziji je od dne do dne nevarnejši. Oborožene množice, ki so zbrane že več dni v Teheranu v glavni mošeji in v neposredni bližini parlamenta, so narasle na 10.000. Odločitev proti šahu mora pasti vsak trenotek. Brigada kozakov straži arzenal in orožarno pred izropanjem. Šah je poslal parlamentu pismo, v katerem zahteva, naj se v par urah izprazni ves prostor pred parlamentom, sicer nastopijo oborožene sile. Ob enem zahteva šah, naj se mu izroče kolovodje, med njimi tudi več poslancev. Parlament je to šahovo zahtevo odklonil.

Perzijski šah je naznanil s posebnim sklepom, da bo ostro kaznoval vse ljudi, ki tirajo državo v anarhijo. Dal je zapreti tudi več visokih dostojanstvenikov, med drugimi lastnega strica. Šah se nahaja v gradu sredi svoje vojske. Zadnja poročila pravijo, da je šahova odločnost pomirjevalno vplivala v deželi.

Socialni pregled.

Bolezen in uboštvo. V «Centralnem listu za splošno negovanje zdravlja» preiskuje dr. Rosenfeld vpliv blaginje na nalezljive bolezni na Dunaju. Pri tem prihaja do sledečega zaključka: Zaradi uboštva je devetkrat toliko smrtnih slučajev zavoljo ospic, več ko dvakrat toliko smrtnih slučajev zavoljo skratice in dvakrat toliko enakih slučajev zavoljo davice, kot bi jih imel okraj, ako bi bil imovitejši.

Konsum alkoholičnih pijač pada, odkar se je začelo antialkoholno gibanje. Tako se je lani uvozilo na Dunaj 611.745 hl vina, za 1209 hl manj kakor leta 1906., dasi se je število prebivalstva

pomnožilo najmanj za 40.000 oseb. Se bolj pa pada konsum piva. Leta 1907 se je namreč na Dunaj uvozilo za 80.759 hl manj piva kakor leta 1906. Tudi žganih pijač se je lani uvozilo 329 hl manj kot leta poprej. Enako je po drugih velikih mestih. V Monakovem je prišlo leta 1906 na osebo 303 litre piva, leta 1907. pa le 287 litrov. Seveda je pri tem nekoliko odločevala tudi gospodarska kriza.

Shodi.

Ljubljana. Nocoj, dne 17. t. m.

Javen shod „pri Levu“.

Sodrug!

V petek se snide kranjski deželni zbor. Na dnevnom redu ima volilno reformo. Kakšen je načrt, ki ga je izdelal ustavni odsek, vam je znano iz «Rdečega Prapora». Vse meščanske stranke so se združile, da bi zaprle delavstvu pot tudi v bodoči deželni zbor. Klerikalna stranka hoče za vsako ceno priti do absolutne vlade, liberalna stranka pa sprejema iz klerikalnih rok poslovnik, s katerim se pripravlja ob vsako moč. Sprejema ga, le da bi si rešila nekoliko mandatov. Vse obljube iz časa volitev so sedaj pozabljene. **V zadnji uri je treba, da spomnimo poslance na lepe besede, ki so jih imeli pred volitvami.** Pridite torej do zadnjega na shod in pripeljite svoje tovariše iz delavnic s seboj!

Shod je ob osmih zvečer v restavraciji «Pri levu» na Marije Terezije cesti. Povabljen je poslanec Engelbert Gangl.

Zagorje ob Savi. Ljudski shod zaradi kranjske volilne reforme bo v četrtek (na Resnjega telesa dan) ob 2. popoldne na Lokah. Poročevalec sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane.

Raznoterosti.

Proti modernizmu. Iz Würzburga javljajo: Kurija je proti enajstim katoliškim duhovnikom Bavarke zaradi modernistiškega naziranja in naukov uvedla cerkveno disciplinarno postopanje.

Zapuščina umorjenega namestnika grofa Potockega. Gališki listi poročajo, da je gališki namestnik grof Potocki zapustil glavnice v znesku 160 milijonov in 100.000 oralov sveta v Galiciji, Rusko-Poljski, Ukrajini, na Ogrskem in Moravskem. Po fidejkomisnih statutih rodovine Potocki je dedič vsega tega 11 letni sin grof Adam. Drugi otroci dobe vsak po dva milijona kron.

Izbrisane kazni mladostnim. Poslanec dr. Heilingger je bil pri justičnem ministru ter ga prosil v imenu raznih društev in korporacij, naj bi se povodom cesarjevega jubileja izdalo splošno pomiloščenje za tiste, ki so v mladosti prebili kazni, a morajo nositi posledice do dobi starosti, kar jih čisto zadržuje v napredovanju. Minister je odgovoril, da je taki želji jako naklonjen, ker mora biti glavna naloga modernega prava, da se ljudi poboljša, ne pa uničuje.

Šolstvo na Španskem, v najbolj katoliški deželi vsega sveta, je nad vse bedno. Leta 1857 je bila upeljana šolska obveznost, toda samo triletna, šele 1901 je razširjena na šest let. Toda tudi ta nezadostni zakon je le na papirju. Pri zadnjem ljudskem štetju se je dognalo, da je v deželi 65 odstotkov analfabetov. Izmed 18.619.086 prebivalcev jih je 11.875.790, ki ne znajo čitati in pisati. To je dokaz, kako klerikalizem «pospešuje» kulturo.

Po zaključku lista.

Morilec vipavskega dokana je prijet v Trstu. Zločinec je neki Pangerc, doma iz Vipave, a živeč zdaj v Trstu, zdaj v drugih krajih. Imajo ga na sumu, da je umoril tudi kočijaže v Trstu.

Domače stvari.

«Slovenaki Narod» opravlja delo, za katero se ga ne more zavidati. Četudi je splošno znano, da ne igra lastno prepričanje posebno velike vloge v uredništvu liberalnega oficiozusa, mora biti vendar tudi za ljudi, ki delajo «javno nanenje» popolnoma profesionalno, neprijetno opravilo, hvaliti šibo, ki je namenjena lastnim ljudem. V potu svojega obraza se «Narod» trdi, da bi opravičil, kar se opravičiti ne da. Kranjsko volilno refermo primerja z volilno pravico za državni zbor. To je naravnost nedopustno. Volilni zakon za državni zbor ni idealen; ampak nikakor se ne da utajiti, da je v njem zmagalo načelo splošne in enake pravice. Privilegiji razredov so odpravljani in če se abstrahira od nenake razdelitve volilnih okrajev, se mora vpoštevati, da velja tam glas delavca prav toliko, kolikor glas velerodnega kneza. Po reformi, ki so jo spakedrili kranjski poslanci, se pa vpelje pluralna volilna pravica v najostudnejši obliki. Ne le, da bo veljal veleposestnikov glas več od meščanovega in kmetovega, ampak v edini kuriji, v kateri

bodo lahko glasovali delavci, imajo že enkrat privilegirani volilci še enkrat volilno pravico. Kakšna logika vodi urednike «Slov. Naroda», če mislijo, da se data dva taka zakona sploh primerjati?

Da ne gredo socialnim demokratom liberalci po kostanj v žerjavico, pravi «Slovenski Narod». Tega od njih nihče ne zahteva, čeprav ne bi bilo nič preveč, ako bi se jih spomnilo na razne slučaje, ko so jim bili socialni demokratje zelo potrebni. Da je hvaležnost meščanskim strankam v političnem življenju neznana, vemo že davno in zato tudi ne apeliramo nanjo. Ampak volilna reforma, ki jo ima v petek skleniti deželni zbor, se ne tiče ljudstva na Kranjskem; za to iti po kostanj v žerjavico, je pa prokleta dolžnost vsake stranke, ki hoče biti demokratična.

Splošna in enaka volilna pravica je «v programu» liberalne stranke, pravi «Slovenski Narod», ampak bojevati se liberalcem ni treba zanjo. Razumemo. Tudi svobodomiselnost je «v programu» liberalne stranke, ampak Hribar vendar lahko podpisuje klerikalcem reverze, da ne bo nastopal za svobodomiselnost. Program je teorija, praksa je pa momentani dobiček.

Zdrave podlage ni za splošno in enako volilno pravico na Kranjskem, zato baje liberalci glasujejo za Šustersičevo reformo. Seveda te zdrave podlage tudi nikoli ne bo, če bodo naši liberalci reprezentirali opozicijo. Čudna je ta stranka in čudno je njeno glasilo, ki ne more ali pa noče razumeti, da je volilna pravica sredstvo politične izobrazbe. Politično indiferentni ljudje bodo po taki pokvečeni reformi, kakršno sklepa liberalno-klerikalna zveza, še bolj indiferentni, ker bo efekt reforme ta, da ostanejo zopet brez zastopstva in brez možnosti, doseči kako zastopstvo. Če mislijo liberalci, da oni profitirajo od političnega indiferentizma, naj pa verujejo.

Krivičnost in pristranost nam očita «Slov. Narod», češ, da valimo vso odgovornost za tisto krivico, ki se imenuje kranjska volilna reforma, na liberalno stranko. «Narod» se včasih rad dela neumnega, če mu to koristi. Toda kdor čita «Rdeči Prapor», vé dobro, da smo za to reformo že davno prijemali klerikalce. Ob času deželnozbornskih volitev so liberalci odobraval naš boj zoper klerikalne namene glede volilne reforme. Sedaj, ko so se pobotali s klerikalci, obračajo kopje proti nam, pa še kriče, da jim mi ne damo miru. No, liberalna stranka je v deželnem zboru v opoziciji — vsaj po imenu — in zato je precej naravno, da se pričakuje opozicionalno delo v prvi vrsti od nje. Zdi se pa, da je liberalcem opozicionalni kruh že pregrenak, pa zato radi sprejemajo vse klerikalne klofute, da bi jim le Jeglič in Šustersič dovolila se kak prostorček pri jaslih.

Nobenega mandata ne bi socialni demokratje baje dobili, če bi bila volilna pravica na najširši podlagi zasnovana. Tudi to trdi «Slovenski Narod». Če so liberalno-klerikalni gospodje prepričani, da je tako, tedaj bi pa radi vedeli, zakaj se tako branijo splošne in enake volilne pravice? Mi že vemo, da jim je ljubše, imeti v deželnem zboru deset nemških veleposelstnikov, kakor enega slovenskega socialnega demokrata. Ampak vemo tudi, da hi socialno-demokratično delavstvo moralo dobiti nekoliko mandatov, če bi bila volilna pravica pravična. Sploh se ošabnost kaj slabo poda tistem liberalcem, ki so bili še pred par meseci skrajno uljudni s socialnimi demokrati, ker so dobro vedeli, da bo ravnanje socialistov zelo važno za izid volitve v Ljubljani in da je odločilno za Idrijo. Treba si bo zapomniti za poznejše čase to perfidnost.

Nagobčnike in «vunbachtelje» imajo vsi moderni parlamenti — pripoveduje «Slovenski Narod». Človek prihaja v zadrego, ker ne vé, ali bi se grohotaje zasmeljal, ali pa bi se zjokal nad starobabstvom, ki se je polastilo liberalne stranke. Pretečeni teden je «Narod» objavil novi opravilnik, ki ga predlaga Šustersič in tiste odstavke, ki merijo proti obstrukciji, je debelo tiskal. To je pač znamenje, da so se zdele te določbe uredništvu nenaadne in vsaj sumljive. Takrat morda pospod Malovrh še ni vedel, da pogoltnjejo liberalci vse, kar bodo diktirali klerikalci. V tem je pa dobil ferman, da mora brezpogojno hvaliti vse, kar se skuha v famoznem ustavnem odseku in čez noč se zde «Narodovemu» uredništvu take absolutične določbe moderne. Schmock schreibt rechts, Schmock schreibt links... «Narod» naenkrat zatajuje obstrukcijo. Petelin še ni trikrat zapel! Kdo vruga nam je pripovedoval, da so nosili liberalci pred dvema letoma bobne in kravje zvonce v deželni dvorec? Gospodje Tavčar, Hribar itd., ali čujete, kaj pravi sedaj «Slov. Narod». «Ne more se dopuščati, da bi manjšina, če ima močnejše pesti in širokejša grla, onemogočila postavno delovanje deželnega zbora...» Ej, težko je priznati pot v Kanoso, kajti britka je vselej.

Hiša miru in sprave bo poslej kranjski deželni zbor. Liberalci podpisujejo paragrafe, ki obsojajo manjšino na popolno brezpomembnost. Če ne bodo hoteli riskirati, da jim pokaže deželni glavar vrata, bodo morali sedeti v zbornici kakor abecedarji v šoli. Morda oblečejo tudi pismeno «uniformo». Liberalci in klerikalci bodo živeli v zbornici kakor zakonski par. Šustersič in Tavčar bosta vedno imela eno voljo, namreč vedno Šustersičevo. Čestitke sprejema klub liberalnih poslancev.

Določila o ponižnem vedenju v zbornici veljajo — pravi «Narod» — za vse stranke. In to baje opravičuje, da glasujejo liberalci zanje. Nepretenljiva je res «Narodova» modrost! Mi seveda ne bi bili ugenili tega. Ampak nam bi se zdelo, da je med položajem klerikalne in liberalne stranke v deželnem zboru vendar nekoliko razlike. Da bodo imeli klerikalci v zbornici absolutno večino, je menda tudi zofistom v Knstlovih ulicah znano. Klerikalci bodo torej po najnavadnejši matematiki lahko sklepali, kar bodo sami hoteli. Zakaj bi se torej bali strogega poslovnika? Edino, česar bi se imeli bati v svojem položaju, je obstrukcija. Ampak edino, s čemer more opozicija, ki je v absolutni manjšini, doseči kak uspeh, je tudi obstrukcija. Kar je za večino vosek, ki ji gladi pot, je za manjšino bič s škorpionji. A «Narod» hoče sugerirati, da je Jeroboamova mast balzam za liberalno stranko. Kajpa — de gustibus non est disputandum!

Kdo zavija resnico? «Narod» pripoveduje zopet, da liberalci pred dvema letoma niso obstruirali zaradi splošne in enake volilne pravice, ampak samo zato, da ne bi izgubili mestne mandate. Ker smo že opozorili «Narod», da je leta 1906 sam objavil izjavo izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke, ki je opravičeval liberalno obstrukcijo, sklicevaje se na splošno in enako volilno pravico, «Narod» pa še vedno gode svojo, mu naravnost očitamo lažnjivost, izvrševalnemu odboru narodno-napredne stranke, ki molči ob takem pisanju svojega glasila, pa očitamo neodkritosrčnost. Na naši strani je dokument! Da liberalci niso obstruirali zaradi splošne in enake volilne pravice, verjamemo. Ampak trdili so, da obstruirajo zaradi nje. In če sedaj zatajujejo to, ima vsakdo pravico, očitati jim politično sleparstvo.

Izlet v Celovec. Ljubljansko organizovano tobačno delavstvo priredi na nedeljo in praznik 28. in 29. t. m. izlet v Celovec. Odhod iz Ljubljane v nedeljo 28. junija, državni kolodvor Spodnja Šiška ob 5. uri zjutraj. Nastop povratka v Celovec v ponedeljek 29. junija ob 7. uri zvečer in dohod v Ljubljano ob pol 12. po noči. Vožnja v III. razredu, ki sicer znaša za tja in nazaj 6:40 K, nebo presegala 4 K. Celovski odbor preskrbi vsem izletnikom udobna prenočišča, ki ne bodo stala preko 1:40 K. Iz bogatega programa, ki je zelo zanimiv, badi za danes omenjena samo štiri ure trajajoča vožnja s parnikom po zelo romantičnem Vrbskem jezeru. Sploh sta se ljubljanski in celovski odbor potrudila, da bode izlet kar najudobnejši, najzabavnejši in cenejši. Ker je to prvi izlet ljubljanskega delavstva sploh in pa, ker prirede celovske tobačne delavke omenjena dneva posebno se z ozirom na izletnike velike slavnosti, pozivajo se ljubljanski sodrugi in sodruginje, da se vdeleže izleta v čim največjem številu. Priglasje sprejemajo zaupniki tobačne organizacije, pa tudi upravništvo «Rdečega Prapora». Obenem s priglasom je deponirati tudi znesek 4 K. Kdor misli na udeležbo, naj se prijavi čim preje, ker je že sedaj toliko tob. del. prijaviteljnih, da bi se na prepozne prijave morda niti ne moglo ozirati. Natančnejše prihodnjic.

Kranjski deželni zbor se snide v petek. Na dva dni je sklican; v petek in v soboto naj reši volilno reformo, potem naj gre zopet domov. Če bi bilo pri nas politično življenje le količkaj politično, bi se moral dvigniti viharan protest proti takemu načinu sklicavanja. Volilna reforma je brez ugovora najvažnejša naloga, kar jih je imel kranjski deželni zbor v desetletjih. Zbornica ni doslej nič drugega storila v tej zadevi, kakor da je izvolila znani ustavni odsek in mu naložila sestavo načrta. In sedaj naj deželni zbor reši celo osnovo kar v dveh dneh! Vlada pričakuje torej, da bodo poslanci kakor mameluki, brez resne debate, brez podrobne razprave, brez samostojnih predlogov snedli, kar je skuhal ustavni odsek. Še v obliki naj se ne izraža delo deželnega zbora, ampak zakulisna kupčija naj se v zbornici odobri, ne da bi se varovala vsaj oblika parlamentarnega ravnanja. A najbolj žalostno je to, da se večina in manjšina vdaja temu bagateliziranju, kakor da bi moralo biti tako.

O potovanju v Peterburg je minoli torek, ob 11. dopoldne poročal poročal poslanec Hribar v mestni zbornici. Povabljeni so bili le nekateri izbrani ljudje, katerih naslove je o svojem času zbral rajni češki poslanec dr. Herold; med njimi je bil tudi sodrug Etbin Kristan. Ta način vabljenja je vsekakor čuden; če se hoče napraviti akcijo v imenu slovenskega naroda in če se jo hoče izvesti demokratično, tedaj je pač potrebno, da se najde pot do naroda in da se izvé narodovo mnenje. Kar se opravlja za zaprtimi durmi, je klikarstvo in se ne more sklicevati na narod. Gospod Hribar je poročal o svojem potovanju, kar je že znano iz časopisja, le tega ni povedal, ali je bil tudi pri carju in pri carici, ali ne. Slikal je pa uspeh trojice zelo navdušeno in je dejal, da je rusko-poljska sprava že dognana reč. Sodrugi Kristan je izjavil, da jugoslovanska socialno-demokratična stranka odklanja to akcijo, ker je nemogoča brez zveze z ruskimi dvornimi in vladnimi krogi, ki so s krvjo oškropljeni od nog do glave. Socialna demokracija išče v slovanski ideji svobodo in demokratično misel; z vsem svojim navdušenjem stoji na strani onih, ki žele pogin ruski avtokraciji, ne pa na strani ti-

ranov ruskih narodov. Gospodja, ki so bili zbrani v mestni zbornici — bilo jih je približno 35 — so bili tem argumentom povsem nedostopni. Za nezasilano trpljenje in za obupni boj ruskega naroda nimajo gospodje zmisla. Tudi tega ne razumejo da škoduje revolucionarnemu ruskemu ljudstvu vsaj moralno vsakdo, zlasti pa vsak Slovan, če išče zvez z njegovimi zatiralci. Svoboda jim je prijatno doneča beseda brez vsebine. Pa tudi narod jim je prazna beseda, kajti sicer bi bilo vendar nemogoče, da bi priznavali Stoljipinu in sedanji ruski dumi pravico, govoriti v imenu ruskega naroda. Motijo se tudi o svojem narodu. Gospod Hribar misli — to je povedal — da kot poslanec lahko v vsakem vprašanju govori in ravna v imenu naroda, ne da bi bilo treba, vprašati narod. Menda se niti ne zaveda, da je to stališče povsem absolutistično. Tisti del naroda, ki slučajno nima zastopnika v državnem zboru, vendar še ni izbrisan iz naroda. Tisti, ki so volili gospoda Hribarja, mu vendar niso dali brezmejnega pooblastila in niso zavezani, strinjati se z njim v vsaki stvari. Bodi torej še enkrat jasno povedano: Prirediteljem te akcije, kateri ne pripisujemo nobene kulturne važnosti, ne priznavamo pravice, govoriti v imenu slovenskega naroda. Ne moramo in nočemo jim braniti, da prirejajo kongrese in razstave pod pokroviteljstvom krvniške ruske vlade; zahtevati pa smemo, da izberó za te priredbe ime, ki se bo vjemalo z resnico, ime, ki pové, da so to priredbe teh in onih klik, ne pa priredbe slovanskih narodov. Meni nič tebi nič se delavstva ne bo izbacilo iz vrst slovanskega naroda. Sicer pa mislijo tako kakor mi tudi ruski, poljski, rusinski, češki, hrvatski in srbski delavci in teh je že toliko, da se ne zadusi njih glas.

Razmere v socialno-demokratični stranki delajo silne preglavice klerikalcem in «Našemu Listu». V schoto so kar trije naenkrat, namreč omenjeni «Naš List», «Slovenec» in duševno revni «Slovenski Meščan» zafantazirali o osebnih vprašanjih v jugoslovanski socialno-demokratični stranki. Vsi vedo cele istorije o predstojecih izpremembah, le čudno, da se niso vsaj toliko dogovorili, da bi se bili enako lagali. Pobožni «Slovenec» prihaja s takimi proročanstvi že par let, le smolo ima, da se mu ne izpolni nobeno. «Slov. Meščan» bržčas ni imel dovolj gradiva. Kakšne namene ima pa «Naš List», je težje vedeti, kajti neodkritosrčnost in intrigantstvo sta pri tem glasilu važna pojava, odkar ima sedanjo redakcijo. Njegov urednik se navidezno silno briga za socialno demokracijo in misli, da je njegov poklic, dajati «dobre» nauke. Toda če je stranka doslej brez njih izhajala, bo izhajala tudi poslej! Gospod redakter naj pa rajše posveti svojo pozornost drugi nalogi, ki mu bo dala dosti dela, če jo hoče tako izpolnjevati, kakor bi bilo treba.

Voda, ki so jo delali s slavnostnim sprevedom, že polagoma oteka. V petek se je spreved izvršil na Dunaju; klerikalni in nekateri drugi listi ga ne morejo dovolj prehvaliti. Prireditelji seveda še nikdar niso strogo kritizirali svojega dela, vsaj v javnosti ne. Da je bil spreved čeden, se lahko prizna. Ampak to je vendar malo za velikanske priprave in za silno reklamo, ki se je delala. Od takega spreveda bi se po pravici lahko zahtevalo, da bi moral prekositi prejšnje podobne priredbe; tega se pa ne more reči, kajti znanega Makartovega spreveda ni letošnji dosegel v nobenem oziru. Financijalni uspeh, zaradi katerega so se aranžerji največ potili, je pa nadvse klavern; deficit znaša, kakor se sliši, najmanj dva miliona kron. Zvečer pred sprevedom so ponujali sedeže na tribinah, ki so prej veljali najmanj 30 kron, po kroni in vendar je ostalo 12.000 sedežev praznih. Slabo se je godilo udeležencem spreveda, ki so prisli od zunaj; prenočevanje je bilo škandalozno, hrana pa še bolj. Sedaj je največje vprašanje, kdo bo plačal velikanski deficit.

Med «dostojnimi» časopisi, ki se lažejo, da so puljski socialni demokratje razgrajali, ko je imela istrska Ciril-Methodova družba svoj občni zbor, je tudi dična «Soča», ki v svojem finem tonu meče z «barabami» okrog sebe, da se kar kadi. Drugega od Gabrščekovega glasila itak ni pričakovati, kadar je govor o socialnih demokratih. Če ne pomaga resnica, naj pa pomaga laž, je načelo delavskih sovražnikov. Ampak gosp. Gabršček, ki bi lahko dobil resnične informacije od dr. Laginje, bi se lahko spomnil, da pride morda kmalu čas, ko pošlje zopet k socialnim demokratom po pomoč. Tedaj se mu bo pa povedalo, da imajo socialisti boljši spomin.

Denar po 50 vinarjev namerava izdati vlada, kakor je bilo že prvotno določeno, čemer pa se je upirala ogrska vlada. Ko se leta 1910 obnovi novčna in vrednostna pogodba z Ogrsko, bo avstrijska vlada delala na to, da se uresniči njen načrt.

Vipavski dekan Matija Erjavec je bil v nedeljo dopoldne umorjen v svojem stanovanju. Sodeč po znamenjih, je zločin bil roparski umor. Morilec je baje 24 do 25 let star. Neka ženska je pripovedovala, da je videla takega človeka, ranjenega na roki in močno krvavečega, ko je zapuščal župnišče in odhajal baje proti Trstu, dočim pravijo drugi, da so ga videli odhajati proti Ljubljani. Umorjenega dekana so naši ležečega na tleh pri odprti blagajnici. Telo je bilo polno ran. Kolikor se more presoditi, je morilec dekana najpreje udaril s kamenom po glavi in ga smrtonosno ranil na lo-

banji. Na to je vzel s pisalne mize velike skarje, jih raztrgal na dvoje in se navahnil s škarijskimi rezili na dekana. Zadal mu je nešteto ran na telesu: na zgornji ustnici, na vratu, na prsni in na spodnjem delu telesa. Rana na vratu je bila smrtna. Dekanova nečakinja je bila ves ta čas, ko je morilec vršil svoje grobno dejanje, v kuhinji, ne da bi kaj slišala. Šele ko jo je dekla opozorila, da je v dekanovi sobi slišala nekaj pasti, že hitela v stričevo sobo, kjer ga je našla hropečega v krvi. Sprva je mislila, da se je dekanu vdrla kri. Ker je še hropeč, je dala poklicati kaplana, da bi strica dejal v poslednje olje. Kaplan je propoved prekinil ter prihitel v župnišče. Toda bilo je že prepozno: dekan je med tem že izdihnil. Orožništvo je takoj začelo poizvedovati, toda doslej je morilec še neznan.

Koliko ima mesar pri volu dobička? — Na shodu kranjskih mesarjev je trdil mesar Kovač iz Starega trga, da dá rad 2000 kron, če se dokaže, da ima mesar pri volu 140 kron dobička. Uradni zapiski «Agrarische Halbmonatshefte» pa imajo ta-le račun: V nekem štajerskem deželnem zavodu so 16. januarja 1905 ubili vola, ki je veljal 409 kron in je bil težak 610 kg. Stroški so znašali v Gradcu: Cena za vola 409 kron, užitninski davek 15 kron 13 v, dvanajstna hlevna pristojbina 40 v, krmljenje 40 v, taksa za ubitje 2 K 80 v, plača osobju, ki je ubilo vola 2 K, petdnevna pristojbina za vkladanje mesa 1 K 35 v, skupni stroški 432 K 26 v. Dobička pa se je napravilo: koža, težka 52 kg po 90 v, znese 46 K 80 v, 30 kg loja po 38 v, 11 K 40 v, jezik, drob, noge 7 K, skupaj 65 K 20 v. Ostane torej še stroškov 366 K 6 v. Mesa za prodajo je ostalo še 297 kg. Stroški za kilogram so torej znašali iz graške klavnice dne 22. januarja 1905 še 1 K 23¹/₄ v, brez 19 odstot. priklade s kostmi. Prodalo se je mesa za 457 K 20 v, h kateri vsoti pa še pride dobiček 19 odstotne priklade v trgovini na drobno, to je 15 odstotkov teže mesa 297 kg, kar je znašalo 62 K 87 v. Odračunali pa se mora cena za kosti. 44¹/₂ kg, ki jih je kupil mesar za 8 K 40 v, kar znese 53 K 47 v, skupaj torej znaša mesarjev dobiček za srednjega pitanca 144 K 61 v. Torej je dokazano, da ima mesar pri volu več kakor 140 kron dobička.

Proti klerikalizmu!

N
A
B
A
V
I
T
E

Wahrmondova brošura
„Katoliško svetovno
naziranje in svobodna
znanost“
je ravnokar izšla.
Stane 70 vin. komad.

N
A
B
A
V
I
T
E

Slovenski prevod je popoln, ker je preložen po interpelaciji poslancev sodruga Nemeca in drugov ter po govoru poslance sodruga Seitza.

Berite!

Berite!

Čitajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“
Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.
I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.
Cena 30 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.
Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.
Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“
Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski letnik“.

Razglednica, Komad 6 vinarjev, 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure so dobe v upravi «Rdečega Praporja» v Ljubljani, «Naprejal» v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Baril.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z veržico s 3 letnima jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zaponi, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 3 saljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel-nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov, za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gl. 1-65. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 8-3

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Važno za delavce in sploh za vse konsumente!

V «Založbi časopisa „Naprejal“ v Idriji» je te dni izšla brošura

„O konsumnih društvih“.

Njih pomen in važnost
za delavsko ljudstvo.

Cena brošuri je 20 vinarjev.

Kdor se zanima za zadrugištvo, osobito za konsumna društva, mu bo ta brošura zelo dobro došla. V njej so uvrščeni najraznovrstnejši članki, ki govore o pomenu, važnosti in zgodovini konsumnih društev.

Sezite po njej!

Gostilna „Leon“ v Ljubljani

Sredina št. 10 (v Prulah)

Podpisana se priporoča slavnemu občinstvu, osobito p. n. delavstvu za mnogobrojen obisk. Točijo se pristna štajerska vina in priljubljeno domače Auerjevo pivo. Dobra kuhinja. Postrežba točna in solidna. 10-4

Z odličnim spoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik.

Otvoritev kavarne v Pulju.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo na novo otvorili „Ek's Kafe Verdi“, pod imenom

„Kavarna Bratož“ Via Campo Marzo, ogel Cenede.

Postreglo se bode z najboljšo kavo in z najbnejšimi likerji. 10-9

Vsaki dan sveže Puntigamsko pivo. Na razpolago so najvažnejši slovenski, hrvaški, italijanski in nemški časopisi in leposlovni listi.

Cene zmerni!
Postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Br. M. A. Bratož.



Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se odnejo
na
Simona Kmetek
v Ljubljani Kolodvorska ulica 22.
Kotkovrstna Pojaznita bujo se brezplačno

Prodam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kanafas) z jamčeno kvaliteto, samo izbrani ostanki po 8-16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno

Nachod na Češkem.

12

Stanje hran. vlog: nad 25 milijonov kron. Rezerv. zaklad: nad 900.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem. Za varnost vlog jamči polog lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev. 13-1

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom o. kr. poštne hranilnice. Posoja se na zemljišča po 4¹/₂%, na menios in na vrednostne listine pa po 5%, na leto.

Tiska Iv. Fv. Lampret v Kranju.